

Esipuhe

Helsingin hovioikeuspiirin ja Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan laatuhanke järjesti vuosina 2012–2013 lapsen asemaa kansainvälistyvässä maailmassa koskevan opintojakson. Kurssin osallistujilla oli mahdollisuus laatia artikkeli osana seminaariopetusta, ja näistä artikkeleista on perinteiseen tapaan koottu julkaisu. Laatuhankkeen kurssi on ollut avoin Helsingin hovioikeuspiirissä työskenteleville tuomareille, esittelijöille, syyttäjille ja asianajajille sekä Kouvolan hovioikeuden lainkäyttöhenkilökunnalle. Tällä kertaa kaikki julkaistavaksi päätyneet artikkelit ovat kuitenkin kirjoitushetkellä Helsingin hovioikeudessa työskennelleiden laatimia. Tämä näkyy artikkeleissa laajana Helsingin hovioikeuden ratkaisukäytännön analysointina.

Artikkeleissa käsitellään lapsen asemaa oikeudenkäynnissä. Huomiota kiinnitetään lapsen erityispiirteisiin oikeudenkäynnin asianosaisena ja siihen, mikä merkitys tällä on sekä esitutkinnalle että itse oikeusprosessille. Viime vuosina keskustelua on erityisesti herättänyt lapsen kuulemisen ongelmallisuus sekä lasten kertomusten hyväksikäyttö ja näyttöarvo oikeudenkäynneissä. Lainkäyttöhenkilökunnan huomiota on pyritty koulutuksissa kiinnittämään asian ongelmallisuuteen sekä oikeudenkäynnin asianosaisten oikeusturvan toteutumiseen. Lasten mukanaolo oikeudenkäynneissä asettaakin lainkäyttäjille huomattavia haasteita. Artikkeleissa on nostettu esiin tapauksia sekä huoltoriidoista että rikosasioista ja pyritty kiinnittämään lukijoiden huomiota mahdollisiin ongelmakohtiin.

Teokseen sisältyy lisäksi artikkeli, jossa käsitellään ulkomaisten perheoikeudellisten ratkaisujen tunnustamismenettelyä (eksekvatuuri) Helsingin hovioikeudessa. Helsingin hovioikeus käsittelee näitä ajoittain hyvinkin vaativia asioita ensimmäisenä oikeusasteena. Korkeimman oikeuden oikeuskäytännön sekä oikeuskirjallisuuden vajavaisuuden takia tämä artikkeli tuo käytännön apua tämän aihepiirin kanssa työskenteleville ja mahdollistaa tiedonsaannin Helsingin hovioikeudessa syntyneestä oikeuskäytännöstä.

Haluan tässä yhteydessä kiittää opintojakson toteuttamiseen osallistuneita. Opintojakson vastaavana opettajana on toiminut professori Tuulikki Mikkola, joka on huolehtinut osallistujien laatimien artikkeleiden tieteellisestä tarkastamisesta. Opintojakson suunnittelutyöryhmään ovat kuuluneet Mikkolan lisäksi tutkija Sanna Koulu, hovioikeudenneuvos Risto Jalanko, hovioikeudenneuvos Tuula Myllykangas, asianajaja Tiina Haapa-aho, asianajaja Hilikka Salmenkylä, kärjätuomari Marjo Naapi, kihlakunnansyyttäjä Kari Ranta, kihlakunnansyyttäjä Pia Mäenpää ja kärjätuomari Päivi Saukonoja. Työryhmän sihteerinä on toiminut viskaali Tiina Väisänen. Profes-

sori Tuulikki Mikkola ja viskaali Essi Konttinen ovat huolehtineet tämän julkaisun toimitustyöstä. Lopuksi kiitän myös artikkelien kirjoittajia, joiden asiantuntemus saadaan tämän julkaisun välityksellä hovioikeuspiirin lainkäyttöhenkilökunnan ja koko oikeusyhteisön hyödynnettäväksi.

Helsingissä marraskuussa 2013

Mikko Könkkölä